

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ КУРСУ «ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ВИКЛАДАННЯ»

Досліджено проблему методики викладання перекладу як фахового предмета для студентів університету на початковому етапі навчання. Розробка програми початкової дисципліни вимагає системного підходу, містить аналіз авторитетних наукових і навчально-методичних джерел, підбір ефективних ключових принципів і стратегій провідних учених у галузі перекладознавства з метою формування фахової компетенції перекладача. Процес викладання досліджуваної дисципліни розглянуто у двох площинах: як загально-теоретичний і як методичний курс, що зумовлює орієнтацію, з одного боку, на описані в науковій літературі найуживаніші теоретичні поняття, типологічні класифікації та системи підготовки усних і письмових перекладачів та, з іншого, на комплекси рецептивно-продуктивних тренувальних вправ для підготовки перекладачів. Ефективність навчання залежить від оптимального співвідношення теоретичного й дидактичного матеріалів. Диференційований підхід до формування й закріплення навичок усного й письмового перекладу передбачає використання навчальних матеріалів із суміжних галузей знань відповідно до рівня навченості студентів.

Ключові слова: переклад, фахова компетенція перекладача, методика викладання перекладу, принципи навчання, компоненти навчання, тренувальні вправи.

Постановка наукової проблеми та її значення. Формування фахової компетенції перекладача високого рівня – одне з найбільш актуальних завдань, поставлених перед розробниками програм підготовки фахівців зі спеціальності «Переклад». Вітчизняні мовознавці, зокрема Д. Дроздовський [3], Р. Зорівчак [4], В. Карабан [5], О. Ребрій [11], Л. Черноватий [14] та ін. характеризують сучасний стан галузі перекладознавства в Україні як такий, що потребує фундаментальних розробок, системних реформ, а також створення центрів для фахової підготовки перекладачів, розвитку перекладацької інфраструктури, розширення можливостей для обміну досвідом і стажування молодих перекладачів. Відчувається нестача висококваліфікованих перекладачів вузького профілю, а також тих, які можуть працювати для людей з особливими потребами.

Аналітичний огляд засвідчив, що досі немає консолідованого державного центру сертифікації перекладачів, за винятком Асоціації перекладачів України, створеної на громадських засадах у 1999 р. Тому, спираючись на авторитетні роботи, програми навчальних дисциплін потрібно розробляти з особливою ретельністю, по-перше, з метою удосконалення національної навчально-методичної бази галузі, а по-друге, задля формування у студентів цілісного уявлення про спеціальність і спрямування майбутніх фахівців на реалізацію здобутих знань, подальше самостійне професійне самовдосконалення.

Сутність поняття «переклад» розкрита у різних мовознавчих, історичних, культурних і естетичних концепціях. У лінгвістиці прийнято диференціювати переклад за такими теоріями: 1) денотативною: «Перекласти означає виразити правильно й повно засобами однієї мови те, що вже виражено засобами іншої мови» [13, 10]; 2) структурною: «Переклад – перетворення структури мовного утворення, в результаті якого за умови збереження незмінним плану змісту змінюється план вираження – одна мова замінюється іншою» [17, 247–248]; 3) трансформаційною: «Переклад – перетворення одиниць і структур вихідної мови в одиниці й структури мови перекладу» [6, 34–51]; та 4) семантичною: «Переклад – розкриття сутності еквівалентних відношень між змістом оригіналу та перекладу» [6, 51–69].

Вважаємо, що у лінгвістичній площині переклад є складною когнітивною інтелектуальною діяльністю, що передбачає застосування на практиці знань про загальні та специфічні відмінності між вихідною (source language) та цільовою мовою (target language) у плані граматичної побудови, функціонування лексики, стилістики та прагматики. Відповідно, у методичних розробках теоретичних курсів з основ перекладу повинні бути враховані всі ці аспекти.

Перекладач виступає в ролі медіатора як необхідна у комунікації проміжна ланка для передачі смислового коду від джерела до адресата, фактично маючи справу з трьома мовами, тобто приєднуючи кодову метамову, повинен володіти прийомами цілісного чи фрагментарного перекодування інформації та фоновими знаннями. Вмілого перекладача часто порівнюють зі спортсменом, який мусить тренуватися щодня для отримання максимальних результатів. Дійсно, ця людина повинна не лише володіти енциклопедичними знаннями, але й постійно поповнювати свій активний і пасивний словниковий запас через різні канали сприйняття. Фахівця у сфері перекладу, як правило, вирізняють такі риси: лабільність і віртуозність, здатність адаптуватися до нових лінгвістичних умов, стресостійкість, висока особиста культура, талант передати зміст без спотворення інформації, зі збереженням усіх конотацій і в межах етикету. Л. Тарнаєва вказує на конкретні критерії специфіки мовної особистості перекладача [12, 67]. І. Алексєєва наголошує на тому, що життя перекладача має виглядати, як суцільне навчання [1, 9].

Аналіз досліджень із цієї проблеми. У теорії навчального перекладу спостерігаємо позитивну динаміку, адже чимало цінних видань було опубліковано за останні роки, при університетах діють навчально-методичні лабораторії та майстерні підготовки перекладачів. Помітними є напрацювання викладачів кафедри теорії і практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кафедри теорії і практики перекладу романських мов імені М. Зерова Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка та інших вищих навчальних закладах України. Серед наявних методичних розробок з основ перекладу слід виокремити навчальні посібники А. Мамрак «Вступ до теорії перекладу» (2009) [8], «Вступ до перекладознавства» (2008) професора І. Корунця [7], посібник С. Швачко «Проблеми синхронного перекладу» (2004) [18], підручник «Методика викладання перекладу як спеціальності» Л. Черноватого (2013) [14], а також низка об'ємних посібників Л. Черноватого у співавторстві з В. Карабаном для тренування перекладацьких навичок у галузі юриспруденції – «Переклад англійської юридичної літератури» [15], економіки – «Переклад англійської економічної літератури. Економіка США: загальні принципи», політології – «Переклад англійської громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини» та ін. [16]. Лексико-граматичні, стилістичні та прагматичні аспекти перекладу ґрунтовно описані у навчальному посібнику-довіднику В. Карабана та Дж. Мейса “Translation from Ukrainian into English” [5]. На особливу увагу заслуговує також посібник для студентів і викладачів, авторами якого є Н. Нестеренко та К. Лисенко [9], що являє собою збірку вправ для тренування навичок усного перекладу з англійської та на англійську й містить цикл вправ для розвитку пам'яті, дикції, переключення уваги майбутнього перекладача.

З метою надбання позитивного досвіду та для підготовки конкурентоспроможних фахівців-перекладачів українським університетам слід переходити до більш раціональних навчальних програм, за якими навчають у світі. Особливостями перекладу в Канаді, що є лідером у цій галузі, є високий попит і жанрова спеціалізація фахівців. Йдеться про чотири перекладацькі спеціальності: письмовий перекладач, перекладач конференцій, судовий перекладач, термінолог. Крім вищезазначених, існує також перекладач спільнот, тобто фахівець із перекладу на мови нацменшин. У вітчизняній системі підготовки перекладачів бракує такого розподілу. Ще однією особливістю є *cooperative programme*, що передбачає чергування навчання й практичної роботи. Окремим здобутком канадської освіти є навчання застосування автоматичних термінологічних баз даних, систем машинного перекладу, використання платформи комп'ютеризованої підготовки перекладачів (Computer Aided Translator Training Programme).

У Великобританії перекладачів готують за незалежними магістерськими програмами, з усною та письмовою спеціалізацією, й студенти у період навчання, крім дослідницької діяльності, обов'язково проходять практику в одній з міжнародних організацій.

Основи зарубіжної методики викладання перекладу висвітлили у своїх роботах Е. Nida [19], Н. Niedzielski [20], А. Рум [21], М. Snell-Hornby [22] та ін. Дослідження практичних аспектів перекладу, що проводяться вченими, відрізняються високим науковим рівнем, поширеним застосуванням експериментальних перевірок дидактичних теорій.

Мета і завдання статті. Мета статті – простежити тенденції розвитку галузі перекладознавства в Україні та за її межами та визначити основоположні принципи дисципліни «Основи перекладу та методика його викладання» у контексті сучасних наукових і навчально-методичних перекладацьких студій. Перед нами поставлені конкретні завдання:

- розглянути вітчизняні й закордонні навчально-методичні розробки у галузі перекладознавства;
- систематизувати необхідний термінологічний апарат;
- визначити принцип побудови програми навчальної дисципліни для студентів факультету іноземної філології на початковому етапі навчання;
- обґрунтувати обрану методику викладання перекладу як спеціальності.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. В навчальних планах підготовки перекладачів в Україні та за кордоном спільним є поєднання низки загальних і спеціальних дисциплін. Однак суттєва відмінність полягає у принципах, за якими ці дисципліни або доповнюють одні одних, або лише формально поєднуються. Проведений нами аналіз джерел показав, що необхідною умовою ефективної підготовки фахівця галузевого перекладу є залучення блоків спеціалізованих дисциплін на первинному навчальному рівні, їхнє логічне поєднання з лінгвістичними дисциплінами, диференційований підхід до написання випускних кваліфікаційних робіт. За жанром перекладацька діяльність повинна містити такі різновиди: комерційний, юридичний, медичний, біологічний, технічний, художній переклад тощо. Як правило, спеціалізація відбувається на старших курсах, коли дисципліни допоміжного циклу вже засвоєні. У цьому сенсі напрашується висновок про переформатування навчальних планів, перехід на обов'язкове викладання допоміжних дисциплін іноземною мовою для поглибленого розвитку технічних навиків майбутніх перекладачів.

Розробка програми навчальної дисципліни «Основи перекладу та методика його викладання» складається з кількох етапів, які передбачають визначення цілей і завдань курсу, вибір технології навчання та контролю механізмів перекладацької компетенції, побудову моделі навчання у вигляді теоретичного, тобто лекційного та практичного блоків. Ми спираємося на такі обов'язкові **критерії**:

- опору на вимоги кредитно-модульної системи організації навчального процесу;
- використання провідних вітчизняних і закордонних методичних розробок;
- орієнтацію на сучасний рівень викладання основ перекладу з англійської мови та на англійську;
- фахове спрямування та всебічний розвиток навичок усного та письмового перекладу;
- направленість на практичні результати шляхом використання аудіо-візуальних матеріалів, моделювання перекладацького середовища тощо.

Оскільки «Основи перекладу та методика його викладання» є одночасно теоретичною лінгвістичною дисципліною й дисципліною, основний зміст якої складають практичні навички та вміння, то програма передбачає реалізацію цілісного теоретико-практичного курсу, мета якого – отримання студентами теоретичних знань і оволодіння ними практичними навичками й уміннями усного та письмового перекладу. Методичний складник покликаний виробити навчальні стратегії, які можна використовувати і для самостійної перекладацької діяльності, і з подальшою дидактичною метою – для розробки ефективних навчальних технологій.

Серед специфічних **методичних принципів** викладання дисципліни, що розкриті в роботах І. Алексєєвої [1], І. Данилової [2], Л. Черноватого [14–16], доречно виокремити такі: 1) *принцип навчання перекладу в контексті міжкультурної комунікації* з метою формування соціокультурної компетенції майбутнього фахівця з перекладу, який виступає як посередник у комунікації й повинен володіти етноспецифічними знаннями; 2) *принцип урахування психологічних особливостей функціонування розумових механізмів перекладача у процесі усного перекладу*. Специфічними в цьому плані є механізми осмислення, антиципації, накопичення смислової інформації, оперативне запам'ятовування, переключення між мовами, компресія, декомпресія, перефразування, вилучення, заміна, додавання тощо; 3) *принцип актуальності й автентичності змісту навчального матеріалу* вимагає використання автентичних текстів, записів, фрагментів конференцій тощо та методики записування навчальних студентських робіт з усного перекладу,

створення презентацій і т. п. Він дає змогу внести у процес навчання елементи новизни завдяки аналізу різних темпів, акцентів, дефектів мовлення, діалектів тощо й зробити об'єктивною систему оцінювання практичних умінь студентів; 4) *принцип системного застосування ділової гри*: наближення умов навчання до реальних умов, в яких перебуває усний перекладач; 5) *принцип проблемності та пріоритету творчої активності студентів у навчальному процесі*: переклад розглядаємо як унікальний процес, що вимагає творчого підходу, нестандартного мислення, адекватної реакції; 6) *принцип оптимізації поєднання свідомого й підсвідомого модусів навчання*: процес усного перекладу неможливий без розвитку інтуїтивного сприйняття інтерпретації мовлення з одночасним використанням готових знань про мову. Тобто, за цим принципом слід поєднувати спонтанність та алгоритмічну детермінованість мовленнєвої поведінки перекладача; 7) *принцип автономії й відповідальності студента*: формування чіткого усвідомлення студентів за якість і правдивість перекладу. Л. Черноватий вважає, що в методиці викладання перекладу доцільним є також *принцип наочності, принцип домінуючої ролі вправ, співвіднесення двох мовних і категоріальних систем, принцип взаємопов'язаного навчання різним видам перекладу й ін.* [14, 29]. Тренувальні вправи повинні мати рецептивно-продуктивний характер і побудову за циклічним принципом, як зазначено в посібнику О. Ребрія [11]. Важливим робочим поняттям є фахова компетенція перекладача (ФКП), для формування якої варто застосовувати диференційований підхід, тобто відштовхуватися від наявного рівня підготовки студентів і використовувати інформативний матеріал з різних галузей знань як засіб заохочення підготовки студентів до практичних занять.

Наступний крок – підбір релевантних компонентів навчання. Засоби викладання перекладу повинні містити підручники, посібники, методичні матеріали, набір відео- й аудіофрагментів. Усі ці компоненти слід об'єднати в навчально-методичний комплекс (НМК).

Систематизацію термінологічного апарату плануємо здійснювати на основі підручників зі вступу до перекладознавства, основ перекладу, іноземних журналів.

Зміст процесу навчання досліджуваної дисципліни розглядаємо у двох площинах: загальнотеоретичній та методичній. Теоретична частина *основ перекладу* охоплює такі поняття, про які згадує у своїй роботі Л. Черноватий і на які ми орієнтуємося [14, 26]: короткий екскурс в історію та термінологію перекладу, класифікації перекладу, види перекладацьких стратегій, зміст головних понять у перекладацьких моделях («перекладність», «принцип мінімальних утрат», «еквівалентність», «адекватність»); знання засобів прагматичної адаптації перекладу, перекладацьких трансформацій та відповідників, способів перекладу безеквівалентної лексики. Обов'язковий блок повинен містити навчальну інформацію про 1) лексичні особливості формування англійського речення (вибір англійського лексичного відповідника з синонімічного ряду, трансформації генералізації, переклад псевдоінтернаціоналізмів, прийоми перекладу прикметників, часток, передача власних імен і географічних назв, уживання словосполучень); 2) граматичні особливості (вживання однини і множини іменників, заміна частин мови у процесі перекладу, вербалії, заміна підрядних речень, форм на -ся, заміна пасиву активом і навпаки, речення на зворот, застосування каузативних конструкцій, компресія та декомпресія та ін.); 3) стилістичні й прагматичні особливості перекладу (передача метафори, метонімії, фразеологізмів, прагматична адаптація, непрямі мовленнєві акти, ввічливість і політична коректність).

Другу частину курсу, *методику викладання перекладу*, складають методи та прийоми формування навичок і умінь перекладу за різновидами, якими є: усний (послідовний, синхронний, з аркуша) та письмовий (реферативний, анотативний, повний) переклад, які мають сутнісні відмінності. Особливу увагу варто приділити ознайомленню з основами та навчання елементарних прийомів перекладацького скоропису [10], накопиченню фонові інформації та пошукової діяльності студентів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Оскільки формування фахової компетенції перекладача є багатокомпонентним процесом, підбиваючи підсумки, зазначимо, що розробка програми навчальної дисципліни «Основи перекладу та методика його викладання» становить складне завдання, що потребує подальшого всебічного вивчення, системного діяльнісного підходу до підбору навчально-методичних матеріалів, творчого мислення щодо наповнення НМК ефективними вправами та прийомами пошуку перекладацьких рішень.

Джерела та література

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика : учеб. пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей / И. С. Алексеева. – СПб. : Союз, 2005. – 288 с.
2. Данилова И. И. Обучение переводу лингвокультурологических грамматически трудных явлений : дис. ... канд. пед. наук / Ирина Игоревна Данилова ; Таганрог. гос. радиотехн. ун-т. – Таганрог : [б. и.], 2004. – 160 с.
3. Дроздовський Д. Переклад у XXI столітті: місія нездійсненна? [Електронний ресурс] // ЛітАкцент. – 2009. – Режим доступу : www.litakcent.com.
4. Зорівчак Р. Боліти болем слова нашого / Р. Зорівчак. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 296 с.
5. Карабан В. Переклад з української мови на англійську : навч. посіб.-довід. для студ. вищ. закладів освіти / В. Карабан, Дж. Мейс. – Вінниця : Нова кн., 2003. – 608 с.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с.
7. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підруч. для ВНЗ / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова кн., 2008. – 512 с.
8. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу : навч. посіб. / А. В. Мамрак. – К. : Центр учбової л-ри, 2009. – 304 с.
9. Нестеренко Н. М. A Course in Interpreting and Translation : навч. посіб. для студ. та викл. вищ. навч. закладів / Н. М. Нестеренко, К. В. Лисенко. – Вінниця : Нова кн., 2004. – 240 с.
10. Ребрій О. В. Основи перекладацького скоропису : навч. посіб. / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2001. – 59 с.
11. Ребрій О. В. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Європейський Союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів освіти, що навчаються за спец. «Переклад» / О. В. Ребрій ; за ред. Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. – Вінниця : Нова кн., 2009. – 239 с.
12. Тарнаева Л. П. Концепции языковой личности в контексте проблем переводоведения / Л. П. Тарнаева // Вестник Ленингр. ун-та. – 2008. – № 2 (13). – С. 55–68.
13. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / А. В. Федоров. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Высш. шк., 1983. – 303 с.
14. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підруч. для студ. вищ. закладів освіти за спец. «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова кн., 2013. – 376 с.
15. Черноватий Л. М. Переклад англомовної юридичної літератури : навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти юрид. спец. та спец. «Переклад» / Л. М. Черноватий [та ін.] ; під ред. Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. – Вінниця : Поділля-2000, 2002. – 448 с.
16. Черноватий Л. М. Переклад англомовної економічної літератури: економіка США: заг. принципи : навч. посіб. для студ. ВНЗ, що навчаються за екон. спец. та фахом «Переклад» / Л. М. Черноватий [и др.] ; під ред. Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. – 2-ге вид., доп. – Вінниця : Нова кн., 2007. – 411 с.
17. Черняховская Л. А. Перевод и смысловая структура / Л. А. Черняховская. – М. : Междунар. отношения, 1976. – 264 с.
18. Швачко С. О. Проблеми синхронного перекладу : навч. посіб. для вузів / С. О. Швачко. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 110 с.
19. Nida E. A. The Theory and Practice of Translation / E. A. Nida, Ch. R. Tauber. – Leiden : A.J. Brill, 1969. – 220 p.
20. Niedzielski H. Linguistic and technical preparation in the training of technical translators and interpreters / H. Niedzielski, L. Chernovatyi // American Translators Association Scholarly Monograph Series. – Amsterdam ; Philadelphia : Benjamins, 1993. – Vol. 6. – P. 123–149.
21. Pym A. Training translators – ten recurrent naiveties / A. Pym // Translating Today. – 2005. – No 2. – P. 3–6.
22. Snell-Hornby M. Translation Studies: An Integrated Approach / M. Snell-Hornby. – Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamin Publishing Company, 1992. – 166 p.

References

1. Aleksieieva, Irina. 2005. *Professionalnyi Trening Perevodchika*. Sankt Peterburg: Soiuz.
2. Danilova, Irina. 2004. "Obucheniie Perevodu Lingvokulturologicheskikh Grammaticheskii Trudnykh Yavlenii". PhD diss., Taganrogskii Gosudarstvennyi Radiotekhnicheskii Univesitet.
3. Drozdovskiy, Dmytro. 2009. "Pereklad u 21 Stolitti: Misiia Nezdiiisnenna?" *LirAktsent*. www.litakcent.com.
4. Zorivchak, Roksolana. 2005. *Bolity Bolem Slova Nashoho*. Lviv: LNU Imeni Ivana Franka.
5. Karaban, Viacheslav, and Mace, James. 2003. *Pereklad z Ukrayinskoi Movy na Angliisku*. Vinnytsia : Nova Knyha.
6. Komissarov, Vilen. 1990. *Teoriia Perevoda (Lingvisticheskie Aspekty)*. Moskva: Vyshcha Shkola.
7. Korunets, Ilko. 2008. *Vstup do Perekladoznavstva*. Vinnytsia: Nova Knyha.
8. Mamrak, Alla. 2009. *Vstup do Teorii Perekladu*. Kyiv: Tsentr Uchbovoi Literatury.

9. Nesterenko Nataliia, and Lysenko Kateryna. 2004. *A Course in Interpreting and Translation*. Vinnytsia : Nova Knyha.
10. Rebriy, Oleksandr. 2001. *Osnovy Perekladatskoho Skoropysu*. Kharkiv: Kharkivskiy Natsionalnyi Universytet Imeni V. N. Karazina.
11. Rebrii, Oleksandr. 2009. *Pereklad Anhlomovnoi Hromadsko-Politychnoi Literatury. Yevropeyskyi Soiuz ta Inshi Mizhnarodni Politychni, Ekonomichni, Finansovi ta Viiskovi Orhanizatsii*, edited by L. M. Chernovaty, V. I. Karaban. Vinnytsya: Nova Knyga.
12. Tarnaieva, Larissa. 2008. Kontseptsii Yazykovoi Lichnosti v Kontekste Problem Perevodovedeniia. *Vestnik Leningradskogo Universiteta*, 2 (13): 55–68.
13. Fedorov, Andrei. 1983. *Osnovy Obshchei Teorii Perevoda (Lingvisticheskie Problemy)*. Moskva: Vysshaia Shkola.
14. Chernovaty, Leonid. 2013. *Metodyka Vykladannia Perekladu yak Spetsialnosti*. Vinnytsia: Nova Knyha.
15. Chernovaty, Leonid. 2002. *Pereklad Anhlomovnoi Yurydychnoi Literatury*, edited by L. M. Chernovaty, V. I. Karaban. Vinnytsya : Podillia-2000.
16. Chernovaty, Leonid. 2007. *Pereklad Anhlomovnoi Ekonomichnoi Literatury: Ekonomika USA: Zahalni Pryntsypy*, edited by L. M. Chernovaty, V. I. Karaban. Vinnytsia : Nova Knyha.
17. Cherniakhovskaia, Leonora. 1976. *Perevod i Smyslovaia Struktura*. Moskva: Mezhdunarodnye Otnosheniia.
18. Shvachko, Svitlana. 2004. *Problemy Synkhronnoho Perekladu*. Vinnytsia: Foliant.
19. Nida, Eugene, and Tauber, Ch. R. 1969. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: A.J. Brill.
20. Niedzielski, Henry, and Chernovaty, Leonid. 1993. "Linguistic and Technical Preparation in the Training of Technical Translators and Interpreters. *American Translators Association Scholarly Monograph Series*, 6: 123–149. Amsterdam; Philadelphia: Benjamins.
21. Pym, Anthony. 2005. "Training Translators – Ten Recurrent Naiveties. *Translating Today*, 2: 3–6.
22. Snell-Hornby, Mary. 1992. *Translation Studies: An Integrated Approach*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamin Publishing Company.

Навроцкая Ирина. Разработка программы курса «Основы перевода и методика его исследования».

Исследована проблема методики преподавания перевода как профессионального предмета для студентов университета на начальном этапе учебы. Разработка программы учебной дисциплины требует системного подхода, включающего анализ авторитетных научных и учебно-методических источников, выбор эффективных ключевых принципов и стратегий ведущих ученых в отрасли переводоведения с целью формирования профессиональной компетенции переводчика. Процесс преподавания исследуемой дисциплины рассматривается в двух плоскостях: как общетеоретический и как методический курс, что обуславливает ориентацию, с одной стороны, на описанные в научной литературе наиболее используемые теоретические понятия, типологические классификации и системы подготовки устных и письменных переводчиков, а с другой стороны, на комплексы рецептивно-продуктивных тренировочных упражнений для подготовки переводчиков. Эффективность учебы зависит от оптимального соотношения теоретического и дидактического материала. Дифференциальный подход к формированию та закреплению навыков устного и письменного перевода предусматривает использование учебных материалов из смежных отраслей знаний в соответствии с уровнем учебной подготовки студентов.

Ключевые слова: перевод, профессиональная компетенция переводчика, методика преподавания перевода, принципы учебы, компоненты учебы, тренировочные упражнения.

Navrotska Iryna. The Development of the Course "The Basics of Translation and Methods of Teaching Translation". The article is devoted to the problem of methods of teaching translation as a professional subject for university students at the early stage of studies. The development of the programme of this educational discipline requires a systemic approach encompassing the authoritative scholarly and methodological sources analysis, the choice of prominent scholars' key principles and strategies in the sphere of translation/interpreting studies with the aim of forming the professional competence of a translator/interpreter. The process of teaching the studied discipline is viewed in two planes: as a general theoretical and as a methodological course, which predetermines the orientation, on the one hand, on already described in scholarly literature widespread theoretical notions, typological classifications and systems of training interpreters and translators, and, on the other hand, on complexes of receptive and productive training exercises for teaching interpreters/translators. The studies effectiveness depends on the optimal proportion of theoretical and didactic material. The differentiating approach to the formation and fixation of oral and written translation skills presupposes using study materials from adjacent spheres of knowledge according to the level of the students' educational competence.

Key words: translation, professional competence of a translator/interpreter, methods of teaching translation, study principles, study components, training exercises.